

תורת המעדנים

מבית מכון "מעדני אשר"

בענין: שופר של ר"ה

הצלות המצילים דרך הטבע ולא ברפואות המצלים דרך סגולי, וכיון שאינו מציל השופר רק דרך סגולי לכן אינו דוחה ראש השנה משום פקוח נפש, מ"מ קשה מדוע שלא יתחייבו הנשים בזה.

ובדברי סופרים מתרץ: דשאני הכא שע"י שאנשים תוקעים נזכרים גם הנשים.

האם נשים מותרות לתקוע בשופר אף בראש השנה שחל להיות בשבת?

איתא בגמ' ר"ה כ"ט ע"ב יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, לא תוקעין במדינה. **ובטעם** הדבר: ביאר רבה, הדכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיין בתקיעת שופר, גזירה שמה יטלנה בידו וילך אצל הבקיא ללמוד, ויעבירנה ד' אמות ברשות הרבים.

יש לחקור אשה שאינה חייבת במצות תקיעת שופר, ורוצה לקיים את המצוה כדין אינו מצווה ועושה, האם מותר לה לתקוע בשבת, וצדדי הספק הם, מי נימא דמותר כיון שאינה מצווה לכן לא תלך לבקיא ללמוד, דהרי לשון רבה הוא הכל חייבין בתקיעת שופר, ואשה לא חייבת, או שמא לא פלוג רבנן ולכן אף על פי שהחשש שתלך לחכם לא שייך אצלה, בכל זאת אסור כי לא פלוג רבנן

הנה בשדי חמד כרך ד' מערכת הלמ"ד כלל קמ"א אות מ' הביא חקירה זו לגבי לולב בשבת, ואותו דבר זה בשופר בשם הגאון ר' יצחק דיסקין, והשדי חמד עצמו העלה שאין לנשים לתקוע, מפני שכל הפטור מדבר ועושהו נקרא הדיוט, ודקא כשהאנשים חייבים אף דנשים לא מחוייבות, מותר להן לקיים את המצוה ולא נקראות הדיוט כמבואר בראשונים, אבל אם האנשים פטורים מגזירה דרבה, הרי שאם הנשים יקיימו המצוה הן נקראות הדיוט.

עוד כתב שם: דלא פשוט לומר שנשים אינן בהולות לקיים את המצוה, דמאחר שהנשים קבעו עליהו כחובה, הרי המצוה חביבה גביהו, ויש גם לגביהן את החשש שיטלו אותו ד' אמות ברה"ר.

מדוע נשים אינם חייבות בתקיעת שופר וכי הנשים לא צריכות שנה טובה?

איתא בגמ' קידושין ל"ג ע"מ ב' דמצות שופר נשים פטורות, דהויא מצות עשה שהזמן גרמא.

וכן נפסק בש"ע סימן תקפ"ט ס"ג א' אשה פטורה ממצות תקיעת שופר משום דהוי מצות עשה שהזמן גרמא.

יש להקשות: כיון דמצות תקיעת שופר היא להעלות את זכרון של ישראל, כמו שמבואר בגמ' ראש השנה ט"ז וברמב"ן פרשת אמור כ"ג כ"ד כתב דמה שכתוב בפסוק שם דבר אל בני ישראל לאמר בחודש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה וכו' דהכוונה כמו יום תרועה יהיה לכם במדבר כ"ט א' יאמר שנריע ביום הזה ויהיה לנו לזכרון לפני השם, א"כ מדוע אשה לא תהא מחוייבת לתקוע בשופר, מאי שנא מהא דאמרינן בגמ' קדושין ל"ד ע"מ א' דלא מיסתבר לפטור נשים ממצות מזוזה דאטו גברא בעי חיי נשי לא בעי חיי, א"כ מדוע בשופר פטורות, מעדני אשר, ושוב מצאתי דבספר דברי סופרים סופר לבנו של מחבר ספר המקנה סימן מ"ח מקשה קושיא הנ"ל.

ושמחתי דמצאתי כעין סברא הנ"ל באחד מן הראשונים: דבשול"ת מן השמים סימן א' שאל בשמים האם נשים יכולות לברך ברכה על מצות תקיעת שופר, וענו לו דבשופר נמי אמרינן שאמר הקדוש ברוך הוא אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם, זכרונות שיבא זכרון אבותיכם לפני לטובה, ובמה, בשופר, והנשים נמי צריכות שיבא זכרון לפני לטובה, לפיכך אם באו לברך שופר הרשות בידן.

מעדני אשר: מ"מ קשה מדוע שלא יהא להם חיוב לתקוע משום אותו סברא.

וביותר קשה: ע"פ מה שהקשה הברוך טעם בספרו מרגינתא דרב ע"מ רל"ו וכן בשול"ת דובב מישרים חלק א' סימן קי"ד דמדוע אין תקיעת שופר דוחה שבת משום חשש שמא יעבירונו, הרי כיון דסגולת השופר לערבב את השטן, א"כ למה דחו חכמים תקיעת שופר משום שבות דדבריהם, הלא אין לך פקוח נפש גדול יותר מזה, ופקוח נפש דוחה כל התורה, ותרצו ע"פ שיטת הרמב"ם יומא פ"ג ע"א דפקוח נפש אינו דוחה שבת רק

בסכת תשובו שבַעַת יָמִים

השיר והשבח לחי עולמים. הופיע ויצא הספר הנפלא שרבים ציפו לו "מעדני אשר חג הסוכות" מאות עמודים על כל עניני חג הסוכות

כל המעוניין בספר, מוזמן בזה לפנות ל- 053-3166560

ברכת השנים

הננו לאחל בזה לכל קוראינו היקרים, לרבנים הגאונים, למעירים והמגיבים, להרב לוי ברנשטיין הי"ו רכז "מעדני אשר" להרב מנשה הורוביץ הי"ו מעצב "תורת המעדנים", לעובדי הדפוס ולכל בית ישראל בכל מקום שהם

שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה ובשורות טובות ישועות ונחמות.

מדוע תוקעים בשופר בראש השנה הרי השופר הוא מכלי הדיינים שבהם מכניסים אדם לחרם? מועד קטן ט"ז ע"מ א' אמר עולא בארבע מאה שיפורי שמתיה ברק למרוז, וכן אמרינן בגמ' סנהדרין ז' ע"ב דשופר הם מכלי הדיינים, והרי בראש השנה אנו עושים סימנים כדי לעורר רחמים ולא להיפך לעורר דינים, כך מקשה היערות דבש חלק א' ריש דרוש א', וכן בשפע חיים חלק כ"א ע"מ קי"ט.

איכא כמה תרוצים

א. ענין שופר הוא השמעת זמן תחילת דין כי אין רשות למארי תריסין ומקטרגים לכנוס לפרגוד עד שישמע קול שופר ואז מתחיל הדין ואז הותר הרצועה לכנוס כל מארי דדינא לתבוע דינא מן המלך המשפט, וזהו שיסד ר"א בנתנה תוקף "וקול שופר ישמע ויאמרו הנה יום הדין" אמנם אין שופר למעלה נשמע עד שיתקעו ישראל למטה ואז נתקע השופר למעלה אז קביעות הדין, וזהו שמעורב השטן כי השטן רואה שישראל תוקעין וגורמים שיהיה עת הדין וכסאות למשפט מה שכל מלאכי מעלה חרידים מלפניו ויאמר השטן בלבו מה זה, היה להם לשתוק מבלי תת אות וקבע לדין ואיך הם יהיו תובעים ועושים הכנה לדין אין זה כי הם חפים מפשע ויודעים בעצמם כי בהשפטם יצאו צדיק, וא"כ השטן נחרד ונסתום טענותו ונבהל לקטרג על עם ישראל, כך תירץ היערות דבש חלק א' ריש דרוש א'.

איכא כמה תרוצים

א. ענין שופר הוא השמעת זמן תחילת דין כי אין רשות למארי תריסין ומקטרגים לכנוס לפרגוד עד שישמע קול שופר ואז מתחיל הדין ואז הותר הרצועה לכנוס כל מארי דדינא לתבוע דינא מן המלך המשפט, וזהו שיסד ר"א בנתנה תוקף "וקול שופר ישמע ויאמרו הנה יום הדין" אמנם אין שופר למעלה נשמע עד שיתקעו ישראל למטה ואז נתקע השופר למעלה אז קביעות הדין, וזהו שמעורב השטן כי השטן רואה שישראל תוקעין וגורמים שיהיה עת הדין וכסאות למשפט מה שכל מלאכי מעלה חרידים מלפניו ויאמר השטן בלבו מה זה, היה להם לשתוק מבלי תת אות וקבע לדין ואיך הם יהיו תובעים ועושים הכנה לדין אין זה כי הם חפים מפשע ויודעים בעצמם כי בהשפטם יצאו צדיק, וא"כ השטן נחרד ונסתום טענותו ונבהל לקטרג על עם ישראל, כך תירץ היערות דבש חלק א' ריש דרוש א'.

ב. אנו נוטלים שופרותינו בידינו להראות כי אנו פוסלים את המלאכים בשמי מעל מלדון אותנו כי כלום יצר הרע יש ביניהם, וכלום הם יודעים מהי תאוה גשמית, ונוטלים שופרותיהם דייקא המזכיר עקידת יצחק שמסר נפשו להשי"ת והמלאכים שהם כולו רוחני אינם מסוגלים להבין מה פירושו לקחת בן יחיד ולעלותו לעולה, ומהו מסירות נפש של כל יהודי, כך תירץ בשפע חיים חלק כ"א ע"מ קי"ט.

ג. המטרה בתקיעת שופר לעורר דינים, משום שכיון שמעורר דינים, א"כ גם במלאכים ימצאו פסול, וא"כ הקב"ה לא יחריב את עולמו וירחם נמי על עם ישראל לכן תוקעים בשופר דווקא אע"פ שהם כלי הדיינים, דהמטרה באמת לעורר דינים, כך תירץ בשפע חיים דרשות חומש רש"י תשמ"ב נצבים - וילך.

מדוע תוקעין בשופר של איל כדי לזכור עקידת יצחק הרי הקרבת האיל לא היה זכות?

איתא בגמ' ראש השנה ט"ז ע"מ א' אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

יש להקשות: מה שייך ענין האיל להזכרת עקידת יצחק דהלא לכאורה הזכות המיוחדת של מעשה עקידת יצחק הוא רק במה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח ולקח את המאכלת

לשחוט אותו, וכבש רחמיו ממנו כדי לעשות רצון הבורא יתברך, אבל מה שלקח אברהם אבינו אח"כ את האיל והעלהו לעולה תחת בנו, הוא הקרבת קרבן רגיל, ואין בו זכות מיוחדת, כך מקשה בהר צבי על התורה פרשת וירא.

איכא כמה תרוצים

א. הנה עצם עקידת יצחק שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו ולקח המאכלת לשחוט אותו, אף שהוא נסיון גדול ונשגב, מ"מ בזה לבד לא נכרת עדיין גדלותו המיוחדת של אברהם אבינו, משום שהלא ברור הדבר, שכל יהודי ירא שמים באמת שלבו נאמן לפני הי"ת, אילו היה שומע באזניו מפי הקב"ה בעצמו שמצוה עליו קח את בנך והעלהו לעולה, היה מתמלא יראה מהדר גאונו, והיה שם נפשו בכפו לקיים רצון הבו"ת, אולם גדלותו המיוחדת של אברהם אבינו משתקפת במיוחד בתמימות לבו הנשגבה ברצונו העז ובשמחתו העצומה בקיימו רצון הבו"ת, שברגע ששמע מפי הקב"ה את הציווי הלזה, הסיר מקרבו לגמרי את אהבת בנו בשביל אהבת בו"ת, וקיים ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך, דהיינו שלא נשאר בו שום אהבה זולת אהבתו יתב', ונגש בזריזות וברצון ובתשוקה עצומה לקיים רצונו יתברך, עד כדי כך שבשעה שעקד את יצחק בנו על גבי המזבח, להט כולו באהבתו הבלעדית להבו"ת, והיה דומה בעיניו כאילו הוא מקריב איל, ולכן כתוב בפסוק וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר, חזינן שהוא הקריב את בנו כמו איל, וזהו היה המעלה לכן עושים לזה זכר, כך תירץ בהר צבי על התורה פרשת וירא עי"ש באריכות.

ב. ע"פ מה שכתב רש"י על הפסוק תחת בנו דעל כל עבודה שעשה בהאיל היה מתפלל ואומר יהא רעוא שתהא זו כאילו עשויה בבני כאילו בני שחוט וכו', כך תירץ הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת.

ג. ע"פ מה דאיתא בכתבי האר"י דבשעת העקידה יצא נשמת יצחק ונכנס בהאיל ויצחק קיבל נשמה מבחינה אחרת א"כ כששחט האיל גם כן שחט נשמת יצחק שהיה בתוכו על כן מזכירין זכות האיל שזה זכות העקידה, כך תירץ הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת.

מי שרוצה לתקוע בראש השנה יותר ממאה תקיעות האם יש איסור?

יש לחקור אדם שרוצה לתקוע יותר ממאה קולות בראש השנה האם יש איסור או דילמא כיון שהותר באותו יום שוב לא גזרו.

הנה הרמ"א אור"ח סימן תקצ"ו כתב דלאחר שתקעו בראש השנה אין להוסיף לתקוע בחנם.

אבל הט"ז חולק עליו וז"ל ביו"ט גרידא אין שום איסור בעולם לתקוע, דהא מסקינן בגמ' ראש השנה כ"ט ע"ב דתקיעת שופר

חכמה ואינה מלאכה, ואין בה שבות רק משום גזירה דרבה שמא יעברנו אסור, וזה אין שייך ביו"ט גרידא, לכן ליכא איסור.

ובשו"ת חכם צבי סימן ל"ה תמה עליו: מהא דאמרינן בגמ' שבת קי"ד ע"ב ושבות קרובה מי התירו והתניא יו"ט שחל להיות בערב שבת תוקעין ולא מבדילין, ואם חל יו"ט במוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין, ואמאי ליתקע כי היכא דלידעי דשרי בשחיטה לאלתר, אלא מחוורתא כדרב יוסף, והתם ע"כ פירושו שיתקעו בלילה ממש להודיע שהוא לילה ממש ושמותר לשחוט, תיכף כמבאור בתוס' שם, חזינן להדיא דאפילו ביו"ט איסור איסור שבות של תקיעה.

וכן תמה: מהא דכתב התוס' ראש השנה כ"ט ע"ב שאסור לתקוע בחנם.

ובשו"ת פנים מאירות סימן ק"ב המליץ בעד הט"ז: וז"ל ואני אומר דיש ללמוד זכות על הט"ז דהמעייין בט"ז יראה שלא דן אלא על יו"ט של ראש השנה, דכיון שהותר באותו היום לא גזרו חכמים שוב איסור על כל אותו היום, ומה שכתב ביו"ט גרידא, ר"ל ביו"ט של ראש השנה, משא"כ ביו"ט דראש השנה שחל בשבת, וכן בשאר יו"ט מודה הט"ז דאיכא שבות, וזה שכתבו התוס' בכמה מקומות שיש איסור מיירי בשבת.

וכן בשו"ת שאגת אריה סימן ק"ג כתב דבסתם יו"ט אסור לתקוע תקיעה של חנם, משא"כ ביו"ט של ראש השנה מותר לתקוע אף שלא לצורך כלל, כיון דביום זה הותרה שבות דתקיעה משום מצוה, מותר אף שלא לצורך.

ומביא ראייה: מהא דאמרינן בגמ' ביצה י"ח ע"ב גבי חושש בשינוי דמגמע את החומץ ובלוע אף אחר טיבול, הואיל וקודם טיבול שרי, לאחר טיבול נמי שרי דלא גזרו על מקצת שבת והואיל והותר למקצתו הותר לגמרי, א"כ ה"נ הואיל והותרה התקיעה ביום זה, הותרה לכל היום.

ובשו"ת משיב דבר ח"א סימן ל"ו כתב שאין ראייה מהיתר דרשות שהוא בא מכוח היתר, להיתר של מצוה דבא מכח דחייה, ומסיק לאסור לתקוע בחנם, אבל אם תוקע מחמת מצוה לצאת כל השיטות יכול לתקוע כל היום.

וכן בפני יהושע ר"ה ל' ע"א כתב דיש ראייה שאסור ממה שכתבו התוס' שם דבחנם אין לתקוע דאסור.

ובשפת אמת שם דחה הראייה: דהתם מיירי בשבת, אבל יו"ט כיון דכתיב יום תרועה אפשר דמותר.

ולענין הלכה: פסק המשנה ברורה אור"ח סימן תקצ"ו דאסור לתקוע תקיעות בחנם אף ביו"ט של ראש השנה כיון דרוב הפוסקים אוסרים, אבל אם תוקע כדי לצאת כל השיטות ליכא איסורא..

אדם שתוקע לעצמו מלכיות האם יכול להוציא

חבירו זכרונות?

קימ"ל אור"ח סימן תקפ"ח ס"ד ד' אדם שתקע תקיעה שלפני תרועה, ואדם אחר היה צריך לשמוע תקיעה שלאחר התרועה בתקיעה אחת יצאו שניהם.

יש לחקור אדם שתוקע לעצמו מלכיות וחבירו רוצה לצאת ממנו זכרונות האם יוצא, האם דווקא בחד סדר דהיינו תרווהו במלכיות

או בזכרונות אז מוציא, אבל מסדר לסדר אין יכול להוציא ידי חובתו או דילמא אף מסדר לסדר יכול להוציא

הנה בשו"ת בית אב סימן פ"ד ומובא בארחות חיים סימן פ"ד נסתפק אם אחד תקע לעצמו למלכיות ואמר לו חבירו איכוון והוציאני לחובת זכרונות, מי נימא כיון דהכוונות סותרות אהדדי לא יצא, או דילמא כיון דתקיעות שניהם כהדדי נינהו לא איכפת לן במה שמכוון לעצמו למלכיות וחבירו זכרונות,

ומסיק: דיצא אפילו ביו"ט ראשון שהוא מן התורה ומצות צריכות כונה, מ"מ אין נגרע במה שהכוונות סותרות דלא בעינן כונה לאיזה סדר תוקע, ואפילו אם השומע לא אמר כלום לתוקע, והתוקע כיון להוציא למלכיות והשומע כיון לזכרונות נמי יצא.

ומביא ראייה: מהא דכתב הברכי יוסף אור"ח סימן ת"ק בשם הרדב"ז ח"א סימן ס"א דמי שהיה אנוס ולא התפלל ערבית ולמחר היה שליח צבור, אין צריך להתפלל תפילה מיוחדת תשלומין לערבית, אלא בתפילת לחש יכוין לתפילת שחרית, ובתפילה שבקול רם יכוין לתשלומי ערבית, ולהוציא את הצבור לתפילת שחרית, ולפי זה מחדש הברכי יוסף דמי שלא התפלל ערבית והתפלל שחרית לחובת שחרית, וכיון בחזרת שליח ציבור לצאת ידי חובתו לתשלומי ערבית דיצא, א"כ ה"ה הכא לגבי תקיעות אע"ג שהתוקע מכוין לסדר אחד, והשומע לסדר אחר יצא, עיין שדה חמד ח"ט ע"מ נ' מה שאריך בזה.

האם יש איסור לבעל תוקע ליטול שכר על

התקיעות בראש השנה?

קימ"ל אור"ח סימן תקפ"ה ס"ק ה' הנוטל שכר לתקוע שופר בראש השנה אינו רואה מאותו שכר סימן ברכה.

ובמג"א שם כתב אבל איסור ליכא בזה דצורך מצוה ליכא איסור של שכר שבת.

יש להקשות: מדוע אינו אסור משום דנוטל שכר על המצוה, וכמו דאמרינן בגמ' בכורות כ"ט ע"א הנוטל שכר לדון דין תורה או להזות מי חטאת מעשיו בטיילים, א"כ מדוע מי שתוקע בשכר ליכא איסור בזה, ואפילו בדיעבד לא יצא בתקיעת שופר, כך הקשה בבית מאיר אור"ח סימן תקפ"ה, וכן בחקרי לב בספרו מערכי לב חלק ראשון דף כ"ט, ומובא באריכות בשדה חמד מערכת ראש השנה סימן ב' ס"ק י"ז, ורצה לתרץ דכל דבר שכל אחד יכול לעשות מותר ליטול שכר על זה, אבל מדחה דבגמ' אמרינן הכל חייבים בשופר ואין הכל בקיאים בשופר.

איכא כמה תרוצים

א. כיון דתוקעין מאה קולות ורוב התקיעות הם מדרבנן, נחשב שהוא נוטל שכר עבור התקיעות שהם מדרבנן, דרק על השיעור התקיעות המוכרחות מן התורה אסור ליטול שכר, אבל על מצוה דרבנן מותר ליטול שכר דלא עדיף מפסוק טעמים דשרי ליטול שכר משום שפסוק טעמים לאו מן התורה, כך תירץ בראשית בכורים בכורות כ"ט ע"א, וכן הביא בארחות חיים סימן תקפ"ה בשם ספר מאורי אור.

ב. הא דאסר רחמנא ליטול שכר מצוה דווקא בדבר שאין בו טירחא, אבל בדבר שיש בו טירחא מותר ליטול שכר טירחא של המצוה, כך תירץ בבית מאיר אור"ח סימן תקפ"ה.

ומביא ראייה: מהא דכתב רש"י קידושין נ"ח ע"ב ד"ה בשכר הבאה דשכר הבאה של מי הזאה מותר ליטול דמילתא דטירחא הוא ורחמנא לא רמי עליה ושרי למישקל אגרא, אבל הזאה לאו מילתא דטירחא, משמע אם היה הזאה מילתא דטירחא מותר ליטול שכר אע"פ שהוא מצוה, א"כ תקיעת שופר דהיא מילתא דטירחא מותר ליטול שכר על זה אע"פ שהוא מצוה.

ג. כיון דלהרבה פוסקים עיקר המצוה השמיעה ולא התקיעה ולכן ליכא איסור ליטול שכר על התקיעות דאינו מעשה המצוה כי אם ההכשר מצוה, כך תירץ הגאון רבי שמאי גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת ומרבני המערכת.

האם אפשר לתקוע לצאת מצות תקיעה בלי לאחוז השופר בידו ואף מי שיש לו גבס יכול לתקוע?

יש לחקור מי שתקע בשופר בלי לאחוז השופר בידו האם קיים את המצוה או דילמא יש חיוב לאחוז השופר ביד

הנה הרמב"ם פ"א ה"ג משופר כתב שופר גזול שתקע בו יצא שאין המצוה אלא בשמיעת הקול אעפ"י שלא נגע ולא הגביהו השומע, חזינן מדבריו שאפשר לכתחילה לצאת מצות תקיעת שופר בלי לגעת בשופר, א"כ בודאי שחציצה אינה פוסלת בזה.

אבל בתוס' ראש השנה ל"ד ע"מ א' כתבו על הא דאמרינן שם אמר רב מתנא והעברת דרך העברתו, תעבירו דקאמר רחמנא נעבריה ביד, כתבו פירוש שיאחזנו בידו ויתקע ולא שיניחנו על גבי שום דבר ויתקע ופירוש הקונטרס עיקר.

יש להקשות על שיטת הרמב"ם: מהא דאמרינן בגמ' ראש השנה כ"ז ע"מ ב' דשיעור השופר כדי שיאחזנו בידו, וכיון דאפשר לתקוע בלי אחיזה כלל, מדוע צריך שיהא ראוי לאחוז בידו, כך מקשה במקראי קודש ימים נוראים סי' י"ב.

יש שמתרץ: דכל הראוי לבילה אין בילה מעבכת דכיון דראוי לאחוז אין צריך לאחוזו, כך תירץ במקראי קודש

ובדרשות חתם סופר חלק ג' ב' ד"ה כתיב כתב דבר נפלא: דמש"ה מברכין לשמוע קול שופר ולא לתקוע ואין צריך לאחוזו בידו כלל ואפילו מונח על שום דבר ונובח בו יוצא, וטעמא נ"ל דר"ה יום הדין ולא רצה הקדוש ברוך הוא שיהיה שום אחיזה להס"מ, וכל שהוא גשמיות וארציות יש לו אחיזה משא"כ הקול שיוצא מהשופר וכו' אין אחיזה לס"מ כלל.

ובשו"ת שבט הקהתי ח"ב סימן קצ"ו מביא ראייה דאין חציצה פוסלת באחיזת השופר מהא דקימ"ל סימן תקפ"ז סעי' כ' נתן שופר לתוך שופר, אם הפנימי עורך על החיצון משני צדדיו ונתן הפנימי בפיו ותקע בו, כשר, חזינן דאינו פוסל חציצה באחיזת יד.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הגאון **חיים משה הלוי פרנק** שליט"א ירושלים
ראש כולל זכרון אליעזר
לרגל שמחת היכנס בנו כמר **אריה לייבוש** נ"ו
לעול התורה והמצוות
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוהו נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד
הרה"ג רבי **חיים זילברמן** שליט"א ווליאמסבורג
לעילוי נשמת אביו הרב **אברהם שמואל** בן הרב **חיים ז"ל**
נלב"ע כ"ח אלול
ת.נ.צ.ב.ה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב **יוסף מילר** שליט"א ירושלים
לעילוי נשמת הוריו
אביו הרב **ישעיה אשר** בן **יוסף אביגדור הלוי ז"ל**
נלב"ע כ"ז אלול
אמו מרת **דבורה** בת **ישראל** ע"ה
נפטרה כ"ז תשרי
ת.נ.צ.ב.ה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב **דני זילבר** שליט"א ירושלים
מנהל חנות גל פז בירושלים
לעילוי נשמת אביו
הרב **חיים זילבר ז"ל**
נפטר כ"ד אלול האי שתא
ת.נ.צ.ב.ה

לתגובות והערות: הרב אשר שוורץ - 053-3166560 - אימייל: m0533166560@gmail.com